

Muhyiddin Şekûr
Mercan Resiflerinin
Ötesi

BİRİNCİ BÖLÜM

CAFER SADIK'IN HEDİYESİ

Cafer Sadık Şeyh'in müridlerinden biriydi; aynı zamanda doğup büyüdüğüm mahalleden yakın bir dosttumdu. Aslında, tıpkı yıllar önce Mecid Bacı'yı tanıma fırsatı bulduğum gibi, onunla da aynı camide tanışıp dost olmuşum. Cafer Sadık, eşi ve çocuklarıyla beraber hayli uzun zaman hayatımın önemli bir parçası olmuşlardı; o yıllarda takribi on beş yıllık bir dostluktu aramızdaki. Hem Cafer hem de eşi Şeyh'in müridiydiler, fakat Cafer şehir hayatından uzaklaşma meselesini biraz ağırdan alıyordu. Geçmişte şehirde ikamet etmiş biri olarak, onun bu konudaki direncini anlayabiliyordum. Her ne kadar tasavvuf ve tekkeler bazen şehir-

lerde neşvünema bulmuşsa da, Şeyhimiz bizleri şehrin karmaşasından mümkün olduğunca uzaklaşmaya teşvik ediyordu. Onun bu tavsiyesinin ardındaki hikmet, yıllar geçtikçe hepimiz için daha da berraklaştı. Çok değerli, hayat dolu kardeşimiz Cafer Sadık'ın kansere yakalandığı haberini aldığımızda, hepimiz hem çok şaşırдық hem de üzüldük; meğerse bir yıldan uzun bir süredir hastaymış. Şeyh kendisine, Ramazan ayını ailesiyle beraber şehirden uzakta, kırsaldaki Tekkeminizin yakınlarında geçirmesini önerdi.

Ailece, bir pazar akşamı çıkıp geldiler. Eşi, Cafer Sadık'ın bir hayli zayıfladığını ve son zamanlarda halüsinasyonlar gördüğünü söyledi bana; fakat Tekke'ye yakın olmak ona iyi gelmiş gibi görünüyordu. Ağrı kesicilere daha az ihtiyaç duyuyordu, hatta iştahı bile biraz açılmıştı; yine de o günlerde kimseyle görüşmek istemiyordu. Bundan birkaç ay önce şehre gittiğimde, onunla buluşma fırsatım olmuştu. O gün dışarıdaydı, evinin arka bahçesinde çocuklarıyla yakalamaca oynuyordu. Birkaç dakikalığına oturduğumuz bir ara, bana kendi içinde oldukça sıkıntılı bir dönemden geçtiğini söyledi; üstelik bu yolculukta yalnız yürümesi gerektiğini biliyordu. Duyduklarım beni derinden üzmüştü, ama ne gelirdi ki elden? Ölüme yaklaşmanın getirdiği meselelerin farkındaydı: keder, kafa karışıklığı, boş beklentiler ve inkâr... ve bunlarla boğuşmak istemiyordu. Belki de bazılarımızın sevgi verme ve destek olma çabası bunlarla neticelenmişti. Onu çok iyi anlıyordum. Dualarımda

olduğunu ve yanında olacağımı söyledim; ikimiz için de çok güzel bir andı. Kadim dostu ve kardeşi olarak, sevgisini hep hissettiğimi ifade ettim. O da aynı şekilde benim sevgimi hissettiğini söyledi. Kucaklaşarak vedalaştık. Acı çektiği o günlerde zihninden neler geçiyordu, hiç bilmiyorum. Onun adına Şeyh'e iletmemi istediği tek bir temennisi oldu. Tıpkı Mafsat Hoca'nın yarattığı kargaşanın üzerimize bomba gibi düşmesinden önceki zamanlarda olduğu gibi herkesin Tekke'de zikir için bir araya gelmesini arzu ediyordu.

Cafer Sadık, Ramazan ayının 4'üne denk gelen 23 Aralık Çarşamba gününde ebediyete göçtü. Aynı günün erken saatlerinde, halkamızdan, aynı zamanda doktor olan bir derviş onu ziyaret etmişti. Cafer Sadık, eğer tıbbi durumu kötüleşirse hiçbir ek hayat desteği istemediğini söylemişti; ailesinin makine desteğine tutunarak sürüklenmesini ve yıpranmasını istemiyordu. Günün ilerleyen saatlerinde durumu kötüleşti ve hiçbir müdahale işe yaramadı. O akşam, gün içinde kaçırmış olduğum bütün telefon çağrılarından bihaber işten eve döndüm. Arayan, Cafer Sadık'ın eşiydi; gözyaşları içinde eşinin Allah'a kavuştuğunu söylüyordu. Şeyh'le konuşmuştu; Şeyh cenaze namazını benim kıldırمامı söylemiş, naaşı da kıdemli bir başka dervişle birlikte o akşam hazırlamamızı istemişti.

Cafer Sadık'ın eşinin, çocuklarını toplayıp onlara babalarının ahirete intikal ettiğini söylemesi gerekiyordu. Şeyh, ona çocuklarıyla nasıl konuşacağı hakkında

yönlendirmelerde bulunmuştu: “Çocuklarına hakikati söylemelisin. Onlara babalarının Allah’a geri döndüğünü anlat,” demişti Şeyh. “Bunun için mutlu olmalarını söyle onlara. Ayrıca babalarının *ölü olmadığını* da.”

Dervişle beraber Cafer Sadık’ın bulunduğu hastaneye geçtik. Orada naaşın cenaze odasına¹ naklini sağlayacak görevliyle buluştuk; görevli buluşmak için ona yarım saat vermemizi istedi bizden. Biz ikimiz, ondan birkaç dakika önce cenaze odasına vardık. Cenaze görevlisi bana biraz katı, tedirgin ve huzursuz biri gibi görünüyordu. Bir bakıma, çoğu insanın gönülsüzce uğraşmak zorunda kaldığı kuralların ve bürokratik teferruatın bedenlenmiş haliydi. Amerika Birleşik Devletleri’nde bizler ne zaman işleri hızlandırmaya çalışsak mutlaka süreci yavaşlatan bu türden teferruatlarla karşılaşılırdık. Maksudumuz, vefat etmiş kişileri bir an önce defnederek onların ebediyete dönüşlerini kolaylaştırmaktı; ancak cenaze görevlisi, Cafer Sadık’ı en azından birkaç gün beklemeden defnetmenin mümkün olmadığına dair düşüncelerini dile getirmeye başlamıştı bile. Ertesi günün, Batı dünyasının en önemli tatili olan Noel arifesi olduğunu hatırlattı bize; fakat ne olursa olsun, böyle bir gecikme bizim için kabul edilebilir değildi.

1 Çev. Notu: Metnin orijinalinde “funeral home” veya “funeral parlor” olarak geçen ve cenaze odası olarak çevrilen tabir ABD’de cenazenin definden önceki sürede tutulduğu ve hazırlandığı odaya verilen isimdir.

Bu bekleyiş esnasında, diğer dervişle beraber yanımızdaki küçük boy Kur'ân nüshalarından kardeşimizin ruhu için Yâsîn Sûresi'ni okuduk. Hastaneden ayrılırken saat 23:30'u geçiyordu; cenaze odasına varışımız ise gece yarısını bulmuştu. Arabayla cenaze odasına doğru giderken, derviş, naaşı defin işlemine hazırlamayı nereden öğrendiğimi sordu bana. Ona bunu yıllar önce First Cleveland Camisi'nde öğrendiğimi söyledim. Camide geçirdiğim yıllar süresince cami cemaatinden ahirete göçen çok kişi olmuştu. Caminin imamı, Allah ona rahmet eylesin, hayatın pratik yönlerine dair muazzam bir çıraklık eğitiminden geçirmişti bizi; ölüm ise bu eğitimin en temel konularından biriydi. İmamla geçirdiğim dokuz sene, Şeyhimle halihazırda yirmi beş yılı bulan birlikteliğimiz boyunca hizmet ederken ihtiyaç duyacağım ilk dersleri vermişti bana.

Dervişle birlikte gasilhanenin arkasındaki bir odaya alındık. Buranın tipik bir gasilhaneden tek farkı, içerisinin biraz daha derli toplu olmasıydı. Odanın zeminine, küçük, beyaz ve bir hayli aşınmış eski sekizgen seramikler döşenmişti; ortada hortumların bağlı olduğu bir küvet ve küvetin üzerinde ölünün yıkanması için bir masa duruyordu. Suyun küvete tahliyesi, masaya açılmış bir giderden sağlanıyordu. Tam önümüzde, merhum kardeşimiz Cafer Sadık'ın bedeni masanın üzerinde öylece yatıyordu. Derviş daha önce bir bedeni defin için hazırlamamıştı belli ki, ona bildiğim kadarıyla yol gösterdim. Önce tamamen yıkayarak kardeşimizi guslettirdik,

ardından abdest aldirdik. Hepsini tamamladığımızda, kardeşimizin bedeni rahatlamış görünüyordu. Yüzünde genişçe bir gülümseme belirdi. Bu gülümseme, bundan evvel başka kardeşlerimin defin hazırlığı sırasında da şahit olduğum bir şeydi. Gusül esnasında, bir yandan Cafer Sadık'la birlikte yaşadıklarımızı ve ona dair izlenimlerimi gözden geçirmekle meşgul iken bir yandan da zihnimde masada onun yerine kendimin yattığını canlandırmaya çalıştım. Eğer ki insan bir bedeni defin için hazırlarken kendi ölümünü aklına getirmiyorsa, her ne kadar nefes alıp veriyor olursa olsun ona gerçek anlamda yaşıyor demenin zor olduğu kanaatindeyim.

Dervişle beraber çarşaflardan kefen parçalarını hazırladığımız esnada, insanın içine işleyen bir ânımız oldu. Kardeşimizin bedenini kefenlerken, derviş gayet normal bir şekilde bana dönerek, “Öldüğüm zaman bu işlemi benim için senin yapmanı istiyorum,” deyiverdi. Sonradan bu an üzerine tekrar düşünürken aklıma düştü: Derviş kardeşime kendisinin bu dünyadan benden önce ayrılacağını düşündüren şey neydi acaba?

Saat 01:00'e gelirken, cenaze görevlisi gasilhaneyi kapatmak istediğini belirtti. Cafer Sadık'ın tekfin işlemini tamamladık ve onu tabuta yerleştirdik. Derviş daha önce Şeyh'le telefonda görüşerek Cenaze'ye dair talimatlar almıştı. Cenaze duasının Arapçasını okuduğumda, duanın son kısmını hâzirûn için İngilizce olarak tekrarlamamı; ayrıca son olarak, herkesin duanın sözlerini aklında tutup tefekkür etmesini istiyordu:

“Ey Allah'ım! Aramızdan yaşatacaklarını İslâm üzere yaşat, öldüreceklerini iman üzere öldür. Ey Allah'ım, onların mükâfatından bizleri mahrum etme ve onların ardından bizi imtihan etme.”

Cenaze görevlisi, belediye mezarlık müdürünün yardım etmeye yanaşmadığını, mezar kazım desteğini alabilmemiz için henüz onay vermediğini bizlere ilettiler. Ayrıca bir mezar tabut görevlisinin bize yardımcı olmak istediğini de söyledi, fakat Noel arifesinde olduğumuzdan kendisiyle hızlıca iletişime geçilmesi gerekiyordu; aksi takdirde bu yardımı kaçırabilirdik. Noel arifesi Amerika Birleşik Devletleri'nde resmi tatil değilse de, çoğu eyalet öyleymiş gibi davranır. Bu nedenle bizim yaşadığımız küçük yerleşim bölgesinde de görevde olan ekip sayısı bir hayli azdı. Cenaze görevlisinin odasından henüz ayrılmamıştım ki önceki akşam bana eşlik eden derviş telefon etti. Belediyenin mezarlık müdürü ile görüşmesi sonucunda oradan hiçbir yardım alamayacağımız kesinleşmişti. Derviş'e Şeyh'in bu durumdan haberdar olup olmadığını sorduğumda, haberi olmadığını öğrendim. Şeyh'i aramayı denediysem de ona ulaşamadım. Zannediyorum ki, içinde olduğumuz çıkmaza dair duyacakları hoşuna gitmeyecekti. Cenaze görevlisi imkânsızları sıralamaya başladığı andan itibaren, hatta önceki akşam hastanedeyken dahi, kendime devamlı şu sözleri tekrarladım: *Bu düşüncelere kapılma. Allah'tan başka galip yok, O'nun dilediği olacak.*

Ertesi gün, Cafer Sadık'ın eşi ile konuşup planladığımız gibi cenaze görevlisinin odasına gittik. Görevli muhtemelen bir tabut bulunabileceğini; ancak mezarlık müdürünün mezar kazmamızda bize yardımcı olacak bir ekip veya görevli tedarik etme konusunda hâlâ isteksiz olduğunu belirtti. Benzer şekilde, Noel arifesi olduğundan, defin için ayarlanan tabutun mezarlığa teslim edilmesi ihtimali bile hızla azalıyordu. Halkımız, bütün bu olup bitenin kıskacında, adeta bir çocuğun elindeki oyuncak gibi çaresizce oradan oraya savrulup durdu. Cenazemizi defnedebilmek için üç gün veya daha fazla beklemek zorunda mı bırakılacaktık? Belediye kurallarına göre bu durum normal olsa da bizler için kabul edilemezdi. Belediye temsilcileri, imkânların kısıtlı oluşunu, halihazırda cenaze aracı bulunamayışını, bizlerin de uygun prosedürleri izlememiş ve gerekli izinleri almamış olmamızı öne sürerek talep ve itirazlarımızı defalarca reddettiler. Cafer Sadık'ın eşi, ailesini evinde ağırlayan ev sahibi ve ben günün büyük bir kısmını telefonda geçirdik. Mezarlık müdürü, belediye amiri, yerel ticari temsilciler ve tabut tedarik şirketinin sahibi ile telefon görüşmeleri yapıldı. Bu telefonlardan biri de Şeyh'ten geldi. Ondan haber alana kadar, tüm girişimlerimiz sonuçsuz kalmış, umudumuz her aşamada kırılmıştı. Görevlilerin öfkesi alevlenmiş, sabırları taşmıştı ve bizler *tatillerini* sözümona *mahvediyorduk*. Hatta yasayı çiğnemenin eşiğinde olduğumuzu bile söylemişlerdi.

Sonunda, aramızdan bir mürid yapılması gereken şeyi fark etti. Eli kolu bağlı kalmaktan yılıp mezarı kazmaya koyuldu. Müridler durumu başta tereddüt ve şüpheyile karşıladılar; ama Şeyh de onay verince çoğumuzda beliren tereddüt ve şüphe bir anda kayboldu. Şeyh, belediyenin yasasını çiğneme ihtimalimiz olsa bile, Allah'ın yasasını çiğnemediğimizi telkin etti bizlere. Doğru yol gösterilince önümüz açıldı ve bütün hünerler bir anda ortaya döküldü, hatta mezarı nasıl kendimiz inşa edeceğimiz meselesi dahi çözüme kavuştu. İnşaat konusunda mahir birkaç mürid şartnameleri topladı, bina yapım yöntemlerini kullanarak ve elle beton dökerek mezar inşa edebilmek için organize oldular. Şükür ki bulunduğumuz yere arabayla sadece bir saat uzaklıkta olan malzeme dükkânına tatil nedeniyle kepenkleri indirmesine dakikalar kala yetiştik. Böylelikle gerekli kereste ve yirmi torba çimento da tedarik edilmiş oldu.

Belediyenin yardımını olmadan kendi başımıza işe koyulma kararı alınmasıyla, kendimi mezar çukuru- nun içinde dikilmiş vaziyette, toprağı elimdeki kürekle kazarak tepemden dışarı atarken buldum. Mezarın içinde dururken, pek yakında böyle bir çukura tekrar gireceğimi fakat bu kez başka birinin benim üzerime toprak atacağını düşünmekten kendimi alamadım. Ben de kabir ehline katılacaktım işte. Cafer Sadık'ın vefatına dair hatıralar uzun süre benimle kaldı. Mezarın içinde durduğum, cenaze namazını kıldırduğım ve sonra ge-

ride kalıp Cafer Sadık'a telkin verdiğim anlar zaman zaman gözümde canlanmaya devam etti. Telkin, ailesi ve bütün yârânı mezarlıktan ayrıldıktan sonra kabirde ne olacağına dair merhuma yapılan nasihat ve talimdir.

Allah'a hamdolsun, her ne kadar imkânsız gibi görünmüş olsa da, Cafer Sadık 25 Aralık 1998 Cuma günü defnedildi. Allah ona rahmetiyle muamele eylesin, huzur içinde olsun. Biz mezarı kazmak için ilk küreği vurur vurmaz, kapılar şaşırtıcı bir şekilde açılmaya başladı. Noel arifesinde mezarlıktaki çalışmalarımızı fark eden iki polis memuru arabalarını durdurdu. Profesyonel ve nazik bir şekilde olayı soruşturmak için yanımıza geldiler. Amerika'da böylesi bir durum %99,9 olasılıkla kaosla neticelenirdi ama, bu kez öyle olmadı. Memurlar bizleri hayrete düşürecek şekilde anlayışlı davrandılar. Şeyh'in tavsiyelerine uyarak kasaba halkının gözleri önünde bu işe girişmemiz, Allah'ın sonsuz keremi ve inayetiyle, bizim lehimize olmuş ve bölgede yaşayan Müslümanlar olan bizlere karşı daha saygılı davranmalarını sağlamıştı.

Cafer Sadık'ın cenazesinin ardından Cuma namazı kılındı. Hutbeyi veren derviş, genelde topluluk önünde konuşmaktan kaçınırdı ancak o gün insana moral ve ilham veren fevkalade güzel bir hutbe irad etti. Zulüm ve kargaşadan, Allah'ın kanunlarının karşısında insanların çıkardığı kanunlardan, iman ehli olarak seçildiğimiz için şeref ve şükran duymamız gerektiğinden bahsed-

yordu. “Âlemlerin Rabbi, şüphesiz tüm mümkünlerin de Rabbidir,” diyordu.

“Cafer Sadık’ın Hediyesi” irşadının gerekli bütün parçaları tamamlanmıştı: İman etmek ve şüpheye yenik düşmemek, açık ve berrak niyet sahibi olmak derslerden bazılarıydı. Dahası, korkuya ve dikkat dağınıklığına teslim olmamak; harekete geçmek için ilk adımları atabilmek ve kararlılık göstermek ve netice belirsiz dahi olsa pes etmemek gerekiyordu. Görünen oydu ki bize düşen, neticeye dair bir tasavvura sahip olmaktı sadece... meselenin aklımıza gelebilecek en güzel şekilde sonuçlanacağına inanarak. En nihayetinde ise, duamıza icabet edeceğine kesinkes iman ederek Yüce Allah’tan yardım istememiz gerekiyordu. Biz mezarlıktayken, hepimizi hem hayrete düşüren hem de ferahlatan bir şey oldu; yeni yapılmış hazır bir mezar temin edildi bize. Heyhat, hem de Noel gününde! Böylelikle o soğuk kış gecesinde elimizle beton karıp dökmek suretiyle mezar yeri hazırlamak zorunda kalmadık. Elhamdülillah, tüm hamd ve şükür Rabbimize mahsustur.

Cafer Sadık’ın vefatından sonra ne zaman bir mezarlığa gitsem, öldükten sonra bize neler olacağını düşündüm. Gömüleceğimiz yere nasıl getirildiğimizi; bedenlerimizin boylu boyunca uzandığı, bir daha ayağa kalkmanın mümkün olmadığı o mekânı düşündüm. Sonra da, toprağın kokusu ve hissiyatının kaçınılamaz olduğunu... Ölenlerin işitebildiği söylenir. Ama hangimiz böylesi bir son noktaya işitmeye gönüllü bir istekle

varacak? Kabirde yaşanacaklara bizi hazırlamak isteyen imamın sesi duyulacak mı? Kabirde yaşanacaklar, yani melekler tarafından vefat etmiş kişiye yöneltilecek *sorular*. Belki de bizler dünyadaki vaktimizin çoğunu istek ve arzularımızı (nefsimizi) dinleyerek, içimizde bizi hakikate yönelten hidayetin ve vicdanımızın sesini duymazdan gelerek geçirmiş kimseleriz? Bu noktada, asıl soru şudur: *Şimdi dinleyecek miyiz?* Bu sesleri şimdi değerlendirmeye hazır mıyız? Bilin ki bu dünyadan ayrılma ânını hiçbir şey erteleyemez. Şimdi varmış olacağız o âna. Melekler yaklaşacak. Hayret içinde ruhunuzun hayatta olduğuna şahit olacaksınız. Bu olağanüstü anlarda, yaşadıklarınız ifade verecek. Hakiki ve ebedi olan “siz” bedeninden ayrılmış olacak. Halbuki siz bedeninizi hakiki siz sanmıştınız o âna kadar. Ama bizi hayrette bırakacak şekilde, her birimizin içindeki hakiki “ben” yaşamaya devam ediyor olacak ve şu soruları işitecek: *“Men Rabbüke? Ma Dinüke? Men Resulüke?”* Rabbin kim? Dinin ne? Peygamberin kim?